

The Wayback Machine - <https://web.archive.org/web/20160505194620/http://home.hccnet.nl:80/h.werk...>

[HOME](#)

Beziet Nederland

Het persoonlijke verhaal van Gerrit Meents

Vader Hartog Meents was Jood en moeder Louisa Volger niet-Jood, een gemengd huwelijk waarin acht kinderen zijn geboren; drie vóór 1940, vier tijdens en één kind na de Tweede Wereldoorlog. Hartog Meents verbleef in 1943 gedurende dertien weken in een werkverschaffingskamp te Vledder, waardoor echtgenote Louisa Volger door geldgebrek gedwongen buitenshuis als schoonmaakster aan de slag moest. Gerrit kreeg als oudste de verantwoording over zijn broers en op dat moment enige zus Lea, maakte het huis schoon en kookte. Ondanks hachelijke momenten, surrogaat voedsel en gebrek aan goede voeding tijdens de Hongerwinter van 1944 op 1945, overleefde het Amsterdamse gezin uit de Transvaalbuurt de Tweede Wereldoorlog. Gerrit emigreerde in 1957 naar de Verenigde Staten en spreekt nog steeds "very good Dutch with an Amsterdam accent, but writing is very bad due to never finishing the 4th grade in school during the war." Vandaar zijn persoonlijke verhaal in het Engels.

Occupied Holland

September 25, 1939 was my 9th birthday and the last day that I went to school with candy for all the kids in my class and an other bag of candy for all the teachers in the school. That was the tradition at that time and a happy time.

May 10th 1940 the Germans did attack Holland, despite that Holland was a neutral country at the time. And happiness was changed to five years of fear and pain. I was woken up by people screaming "war, war, war", but it did not mean much to me, but what was scary to see adults so scared. Five days later Holland surrendered, people started burning books from Jewish authors, communists and socialist authors. Some Jewish families and single people committed suicide, it was like you could almost taste the fear.

There was a book "The book of the Youth" with stories and games published by the Socialist Party. [1] My parents could not afford the book and I always wanted that book. Someone was going to burn this book and I took it out of the fire. The next day my mother discovered the book and took it away and threw it in one of the fires.

When school started again life for me became normal again. Food started to be rationed, listening to any radio station that was not Dutch or German was forbidden. Jewish people were not allowed to buy on the open markets anymore and were fired from there Government jobs. And by the end of 1940, eggs, pastry and biscuits are now also rationed.

In 1941 the German Authorities are now showing their true character. All Jewish people have to register, Jewish people are not allowed to visit movie theaters any more.

Fighting broke out between Jews and the WA, the militia of the Dutch Nazi party [2], in the old Jewish neighborhood in the center of Amsterdam. The WA was beaten and was coming back the next day with more men. So the Jewish and non-Jewish men were ready for them. Fighting broke out again when the WA tried to march into the Jewish neighborhood and one of the WA men by the name of Koot [3] was killed. Koot was hit with a chain that was wrapped around his neck and went down. The other man, with heavy boots, jumped on Koot his face. Koot died the next day. My Father was the one that hit Koot with the chain. As revenge the Germans closed the old Jewish section of Amsterdam off, for a short time, with barbed wire and police. After the barbed wire came down, my father and I could visit our family again who lived in this area. There was a fight between Jews and some members of the WA again in an ice-cream store in the southern part of Amsterdam [4], and the WA had to run for their lives. As revenge the Germans rounded up 406 Jewish men and deported them to Buchenwald [concentratiekamp in Duitsland] and from there to Mauthausen [concentratiekamp in Oostenrijk]. Of the 406 men only one survived. One of those men was the son of a neighbor of us living in the Danie Theronstraat number 14. [5] After two months our neighbor got a notice from Mauthausen that her son was passed away. I can still hear this lady scream, the pain and the helplessness from this woman. People could hear her a block away.

After the closure of the old Jewish neighborhood was lifted, wooden signs were erected around this neighborhood with Jewish Street, Jewish quarter, Jewish canal. Our Jewish neighborhood and the Jewish neighborhood in Amsterdam South did not have those signs around their neighborhood.

Now it became against the law for Jewish people to have a radio or go to any park or even go to a swimming pool. Razzia's (round ups) of Jewish people started in earnest. The German Grüne Polizei [6] closed off blocks in the Jewish neighborhood and with cooperation of Dutch policemen rounded up whole families and transported them with trains to Westerbork. Westerbork was a transit camp from where they sent the Jewish people to Auschwitz and later to Sobibor also to their death.

My grandfather [[Gerrit Meents](#)] was only 70 years old when he was murdered in Sobibor. Some of my cousins nine years old were murdered in Sobibor. In fact 90 % of my friends in the street I lived on were murdered in this extermination camp, and some in Auschwitz. One day I still played with them and the next day they were gone, never to be seen again.

I had a girl friend (my first great love) who lived across the street who was taken away by the SD [7] with her family and was murdered in Sobibor at twelve years old.

Just before my next birthday it was announced that Jewish children had to leave public schools and were allowed to be in Jewish schools only. Now there was a problem, I was according to the Germans a half Jew. Because my father was Jewish, but my mother was not, and I had two Jewish grandparents, so I was not supposed to leave public school. But with all the Jewish people I grew up with and lived with, they never rejected me, so I went with them to the Jewish school in the President Brandstraat. [8]

In 1942 now Jewish people are forced to move to Amsterdam, specially from the rest of Northern Holland [Noord-Holland], and also from other cities. But not from all, most Jewish people from cities and villages in Holland were deported to Westerbork directly.

Jewish people are not allowed to drive a car and all the IDs [9] of Jewish people have to have two J printed on them. In May 1942 all Jewish people have to wear a yellow star [gele Davidster] with the word Jew printed on it. There was some confusion exactly who was Jewish, so I wore the star for about three months. (I still have it) My mother found out that I did not have to wear it, she took it off. [10] This year it was also announced that Jewish people were not allowed on the streets after 8 pm, after September 1944 nobody was allowed on the street after 8 pm.

My father and others had to register as being married to a non-Jew. It was in October 1942 that there was a big razzia in our neighborhood. It was in this roundup that the Germans took my best friend and his family away.

Every Jewish person who was married to a non-Jew got the choice to be sterilized or be deported.

March 1943 rumors are going around in the neighborhood, that now the Jewish people are sent to Sobibor in Poland to work. Nobody knew that Sobibor was an extermination camp. Jewish people in provinces like Friesland, Groningen, Drenthe were deported to Westerbork camp. From other provinces like Zeeland, Noord-Brabant, Limburg they had to report to Vught. (Vught was one of the five concentration camps in Holland.)

In May [1943] the last big razzia took place in the old Jewish neighborhood. In this roundup the Germans took my grandfather and his wife, an aunt with her husband and two children, who had lost one son, 17 years of age, in Auschwitz in 1942, and an uncle who also lost a son in 1942 in Auschwitz. Almost one month later most of the last of the Jewish people were rounded up in Amsterdam East and South. In this roundup a policeman of the Grüne Polizei and a Dutch policeman came in our apartment to see if there were any Jews. My father was hiding behind the door of the living room and was not discovered. The Dutch collaborator looked at me and said "he is a Jew" and wanted to take me, all because I had black hair and brown eyes. But because one of my brothers was born just before the roundup my grandparents on my mother's side were visiting. My grandfather ignored the Dutchman and talked to the German, and they left without me. One of the men who was taken away was yelling "het is niet mooi meer" (It is not nice anymore). Three months later all of the last Jewish people in Amsterdam were deported.

In December [1942] Jewish men who were married to a non-Jew had to report for work camps. My father was sent to a camp by the name of Vledder. [11] With no money coming in, and six children, not counting me, my mother started to clean apartments and I had to clean the house, [looked after] the children and cooked. Thirteen weeks later my father came home on leave for an week and a few days later he had to turn in [inleveren] his papers from the camp and did not have to return to Vledder. I know that my mother talked to her priest, our family physician

[geneesheer, internist] and whom evermore [en wie al niet meer], I don't know what they said but my father could stay home.

Fruit, vegetables and fish were now rationed also. September [17th] 1944 the Dutch government in exile ask the Dutch railroad [company] to go on strike, and they did. (When the underground ask the railroad to strike in 1943, to slow down the transportation of the Jewish people to the camps, they refused. [12]) Now nobody was allowed on the streets after 8 pm. Seyss-Inquart [13] stopped all food shipments to the Western part of Holland and the hunger winter started. My father was in hiding in our apartment and in August 1944 an other sister [Jetje] was born, my mother could do nothing. I had to do something to keep us alive.

Food rations were down to 450 [kilo]calories a day [14], we eat tulip bulbs, raw sugar beets, dogs, cats, anything to fill our stomachs. I became a thief, I stall money, bread, ration cards [bonkaarten], anything I could sell or trade for food. On night I went to rob a bakery with four adults and came home with thirteen loafs of bread, we eat all of them in one evening. (This bread was not anything we know today, but it filled up our stomachs.) In an other robbery I came home with half a case of potato starch [stijfjel gemaakt van aardappels], when it was cooked in water, no salt of flavoring, it is horrible but it took the pain of hunger away for a while.

There was no heat or electricity and if there was something to be cooked, we cooked it on a stove made from a vegetable can or anything else. Because there was no coal we used the doors of the cabinets in our apartment, the bedroom, living room doors. We took all the wood we could out of the apartments, from the Jewish people, that were now empty [5]. I went to the farmers in North Holland with a pushcart to trade items for food or beg for food. [15]

20.000 people died of starvation, on May first 1945 allied airplanes flew very low over Amsterdam and dropped food rations on Schiphol airfield and everyday there after, even after the surrender of the Germans.

We all survived.

Grenzen tussen goed en kwaad vervagen, althans in de **Hongerwinter van 1944 op 1945**. Maar nood breekt wetten moet de inmiddels veertienjarige Gerrit Meents hebben gedacht en ging op stroopjacht voor het negen leden tellende gezin. Met enige schroom vertelt hij zijn persoonlijke belevenissen uit die periode: "There is a part that I did not tell in my story, and here it is".

In December 1944 I stole a flashlight from a man who worked in one of the central kitchens [16] behind the Hema [17] in the Linnaeusstraat [Oost-Watergraafsmeer]. The flashlight was what they called a 'knijpkat'. This man had sold us some spoiled pea soup and I was going to get even. I sold this flashlight on the black market for about 150 gulden. Then I bought some food on the black market and went home and said, here now we have something for New Years eve.

Next day I got arrested and put into jail at the police station in the Linnaeusstraat. I was put into a cell with a men who had killed somebody for steeling his bicycle. This bicycle did not even have tires on it, but it was the only way to get around by that time. After asking me why I was arrested, he instructed me what to say, what not to say and that I should not say anything on my own, and to remember the questions the police would ask me. Because these man's instructions, the police could not prove that I had stolen the flashlight, they let me go after a few days.

I also stole a black cat from a friend of my mother. But I could not kill it so an other neighbor killed the cat for us because he wanted the skin to put in his shoes. Any way we eat it. Even though it was a big cat, there was not much for each one of us, seven children and two adults, even without salt it tasted very good. Even though this lady suspected me, and I denied it, I never told this lady the truth, and I should have.

And this I never told anybody. Februari 1945 I stole a wallet from somebody who lived on the Tugelaweg in Amsterdam [Transvaalbuurt] that had enough of money in it to buy a piece of meat for us. This man sold merchandise on the black market and did not have hunger like us, but I never should have done it because he knew my parents very well and if I remember right he even gave my mother some food one time.

De **Nederlandse versie** kunt U lezen op [Joods Amsterdam](#).

Noten

[1] *Boek van de jeugd*, Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam. De Arbeiderspers is opgericht door de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SDAP) en het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (NVV).

[2] WA: Zwart geüniformeerde Weerbaarheidsafdeling van de Nationaal-Socialistische Beweging (NSB).

- [3] **Hendrik Evert Koot**, geboren Amsterdam 5 april 1898, stoker van beroep, NSB'er, actief in de Amsterdamse WA, getrouwd met Elisabeth van Groningen, geboren Amsterdam 8 augustus 1896, winkelierster in manufacturen, kinderen: Jacoba, Geertruida Luberta Johanna, Hendrik Evert, Marinus, Hans, Rudolph, Arnold (overleden in 1930) en Arnold.
's Avonds 11 februari 1941, Waterlooplein. Een groep WA'ers is er op uit Joden in elkaar te slaan. Een gewaarschuwde communistische knokploeg schiet de Joden te hulp. Over en weer slaan de knokkende partijen op elkaar in met wapenstukken, ploertendoders en ijzeren staven. De politie treft Koot bewusteloos aan. Hij is gewapend met een zelfvervaardigde ploertendoder: een met ijzer verzwaarde rubberen slang die met een lus aan zijn pols vastzit. Met zwaar hoofdletsel wordt Koot opgenomen in het Binnengasthuis, alwaar hij op 14 februari overlijdt.
Bronnen: Stadsarchief Amsterdam: Bevolkingsregister Amsterdam; Wikipedia (geraadpleegd december 2008).
- [4] IJssalon Koco in de Van Wouwstraat 149 was in eigendom van de uit Duitsland gevluchte joodse compagnons **Ernst Cahn** en **Alfred Kohn** en was de thuisbasis van joodse knokploegen. De verzetsgroep die vanuit Koco opereerde werd verraden. Op 19 februari viel De Grüne Polizei (en niet de WA) de ijssalon binnen ondanks het verzet waarbij een van de eigenaren met ammoniak [koelvloeistof] spoot. Cahn en Kohn vluchtten, maar werden later die dag alsnog gearresteerd.
Op 3 maart 1941 werd Ernst Cahn op de Waalsdorpervlakte (Scheveningen) gefusilleerd. Echtgenote Ursula Adolfine Theresia (roepnaam Lina) Hoffmann en hun dochters Ingeborg (1915) en Helga (1919) overleefden de oorlog. Lina Cahn-Hoffmann emigreerde in 1951 naar Israël, Haifa. Van 1924 tot 1928 woonde Ernst Cahn met zijn gezin te Amsterdam, maar keerde terug naar Duitsland en vestigde zich in Cahns geboortestad Keulen. Vanwege de jodenvervolgning vluchtte het gezin in 1936 naar Nederland, vestigde zich te Huizen en verhuisde in 1938 naar Naarden.
Alfred Kohn werd veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf en overleed omstreeks april 1945 te Auschwitz. Kort na zijn scheiding in 1933 in Duitsland vluchtte hij vanuit geboortestad Berlijn naar Amsterdam. Alfred Kohn hertrouwde niet en woonde boven de ijssalon bij Van Straten.
Bronnen: www.joodsmonument.nl; Stadsarchief Amsterdam: Bevolkingsregister Amsterdam.
- [5] Vanaf 1936 verhuisde het gezin van Hartog Meents en Louisa Volger verschillende keren in de **Danie Theronstraat**. Bij het uitbreken van de oorlog woonde het vijfkoppige gezin op de **begane grond** op huisnummer **18**. Vele gezinnen om hen heen overleefden de Holocaust niet, waaronder hun naaste buren (tussen haken het aantal slachtoffers):
16 2 hoog: Het gezin van Samuel Wittenburg en Marianna Agsteribbe (5), één kind overleefde de oorlog, van andere gezinsleden kon niet worden vastgesteld of zij de oorlog al of niet hebben overleefd; **18 1hoog**: het gezin van Isaäk Peper en Esther de Hond (3); **18 2hoog**: het gezin van Louis Knegje en Clara Vleeschhouwer (3); **18 2hoog**: het gezin van Barend Knegje en Fanny Biet (4); **18 3 hoog**: het gezin van Hijman van Thijn en Regina Kok (3); **20 begane grond**: het gezin van ijsventer David de Vries en Selma Wijngaard (3); **20 1hoog**: het gezin van Elkan van Sys en Rachel Vrachtdoender (8); **20 2hoog**: het gezin van Abraham Bierman en Rika Sarphatie (4); **20 2hoog**: het gezin van Isaäk Waterman en Mietje van Linda ((4); **20 3hoog**: het gezin van Louis van Naarden en Henriëtte Kroet ((3), één verwant overleefde de oorlog.
Bronnen: www.joodsmonument.nl; Stadsarchief Amsterdam: Bevolkingsregister Amsterdam; Gerrit Meents.
- [6] Grüne Polizei: Duitse ordepolitie, te herkennen aan hun groene uniform.
- [7] SD: Sicherheitsdienst, Duitse inlichtingen- en spionageorganisatie.
- [8] Joodse School nr. 8, van oktober 1941 tot september 1943 gevestigd in de President Brandstraat 9.
- [9] ID: identity. Alle Joden waren verplicht tot het bij zich dragen van een identiteitsbewijs. Op het identiteitsbewijs van vader Hartog Meents zal een G, van 'gemengd', zijn gedrukt.
- [10] Op 29 april 1942 werd het, zichtbaar op de kleding, dragen van de gele Davidster voor alle joden vanaf zesjarige leeftijd verplicht gesteld. Dat gold alleen voor Joden die voor de Neurenberger rassenwetten vol-Jood waren. Personen met drie of vier joodse grootouders werden als vol-Jood beschouwd. Half-Joden zoals Gerrit Meents - met twee joodse grootouders - waren uitgezonderd van het dragen van dit teken.
- [11] Werkverschaffingskamp voor joodse dwangarbeiders, gelegen aan de zandweg van Vledder naar Vledderveen. Naast het ontginnen van de heide moesten de Joden ook onderhoud plegen aan de zandweg, in de volksmond Jodenweg genoemd. In de nacht van 2 op 3 oktober 1942 is kamp Vledder ontruimd, de joodse dwangarbeiders werden overgebracht naar kamp Westerbork. Gezien de opzending van Gerrits vader in 1943 heeft het kamp na deze ontruiming ook nog gediend als werkverschaffingskamp.
Met het door de gemeente Vledder in 1986 geplaatste straatnaambord kreeg de Jodenweg een officiële status. In 1996 ontstond commotie toen een inwoner van Vledder voorstelde de straatnaam te veranderen in Jodenstraatweg, omdat Jodenweg uitgelegd kan worden als "Weg met de joden!" Tevergeefs. B&W weigerde, daarin gesteund door de Anne Frank Stichting en het Herinneringscentrum kamp Westerbork.

	Bron: Herinneringscentrum kamp Westerbork .
[12]	<p>Die frustratie zullen velen met Gerrit Meents delen en gedeeld hebben. De directie van de Nederlandse Spoorwegen volhardde echter in het sinds 1941 gevoerde beleid. Wat hield het beleid van de NS in?</p> <p>In 1941 aanvaardde de NS het onderhoud aan materiaal van de Reichsbahn (locomotieven en wagons) uit te voeren in haar werkplaatsen. Daar stond tegen over dat de werknemers van NS niet in Duitsland te werk werden gesteld. Vanwege de daardoor ontstane werkdruk gelastte de Duitse bezetter op 11 augustus 1941 de werkweek te verlengen van 48 naar 54 uur. Er werd met deze overeenkomst een betere arbeidsprestatie verwacht.</p> <p>De politiek van de directie van de NS (lees president-directeur dr. ir. W. Hupkes) was er op gericht werknemers niet naar Duitsland te laten sturen. Zij beriep zich daarbij steeds op een in juni 1940 gesloten overeenkomst: de NS werden bestuurd volgens de bestaande voorschriften waaronder het Reglement Dienstvoorwaarden (RD). Het RD behelsde dat het personeel slechts binnen de grenzen te werk kon worden gesteld. Daar stond wel een prijs tegen over:</p> <ul style="list-style-type: none"> # vervoer grondstoffen voor en producten van Duitse industrie; # transport naar Duitsland van te werk gestelden; # kolentransport; # transport joden, politieke gevangenen en # groenten naar Duitsland. <p>Het personeel had daarmee een aparte status ten opzichte van andere werknemers die onder de arbeidsbureaus en Soziale Verwaltung een veel slechtere positie hadden. Niet meer dan 374 van de uiteindelijk in 1943 2.500 'uitverkorenen' werden in Duitsland te werk gesteld. Het bleef bij dit lage aantal door het standvastige karakter van de directie die</p> <ul style="list-style-type: none"> # dreigde met aftreden; # zei niet in te kunnen staan voor de goede gang van zaken; # het onderhoud aanvaardde van de Reichsbahn en # personeel inzette op grensoverschrijdend verkeer. <p>Bron: Dr. A.J.C. Rüter, <i>RIJDEN EN STAKEN, DE NEDERLANDSE SPOORWEGEN IN OORLOGSTIJD</i>, Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, 1960.</p>
[13]	Arthur Seyss-Inquart: Rijkscommissaris, van 1940 tot 1945 de hoogste niet-militaire gezagsdrager in Nederland.
[14]	De gemiddelde dagelijkse behoefte is in de huidige tijd 2000 kilocalorieën voor vrouwen en 2500 kilocalorieën voor mannen. Voor de vuist weg: een dagrantsoen van 450 kilocalorieën staat gelijk aan een portie dikgesneden gebakken frites met mayonaise of drie tot vier oliebollen.
[15]	Hoewel katholiek gedoopt was moeder Louisa Volger geen kerkganger. De nood was echter zo hoog dat zij om voedsel bedelde bij kappelaan Groene van de katholieke kerk in de Meer nabij de Middenweg.
[16]	Voedsel was zo schaars dat de overheid zich gedwongen zag het nog aanwezige voedsel zo eerlijk mogelijk te verdelen met voedselbonnen en gaarkeukens.
[17]	HEMA: tot op de dag van vandaag een populaire winkelketen. Op 4 november 1926 gaan de deuren open van de eerste winkel van de H ollandsche E enheidsprijzen M aatschappij A msterdam in de Kalverstraat in Amsterdam. Een warenhuis voor de gewone man en vrouw met een kleine beurs. De artikelen, van huishoudelijke apparaten, chocola, dames- en herenkleding tot 'lekkere luchtjes', werden verkocht tegen eenheidsprijzen van 10, 25 en 50 cent. De keuze was echter beperkt, van elk product werd slechts één uitvoering aangeboden.

Heeft U vragen? Mist U informatie of heeft U tips? Deponer ze in mijn [elektronische brievenbus](#).

Nieuwe pagina: 22 december 2008. Voor het laatst bijgewerkt: 26 december 2008.

Copyright © *Henk Werk* Overname van afbeeldingen en gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na [schriftelijke toestemming](#).